

A painting of a knight on a white horse, likely King Marko, in a forest setting. The knight is wearing a red tunic and a fur-lined cape, holding a mace. The horse is white with a dark mane and tail. The background is a lush green forest with a stream in the foreground.

МАРКО КРАЉЕВИЋ  
У ИСТОРИЈИ И НАРОДНОЈ КЊИЖЕВНОСТИ

Ана Тапушковић

Београд, 31. 03. 2020.

# КРАТКЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

---

- МАРКО КРАЉЕВИЋ (МАРКО МРЊАВЧЕВИЋ)
- Датум рођења: око 1335. године
- Место рођења: непознато
- Датум смрти: 17. мај 1395.      Место смрти: Ровине (Влашка)
- Држава: Србија
- Занимање: Краљ, војсковођа, политичар

# КРАТКЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

---

- Марко Краљевић или световно – Марко Мрњавчевић, централни је и најконтраверзнији лик српске, средњевековне, епске поезије.
- Син краља Вукашина Мрњавчевића и мајке Јелене (по народном предању Јевросиме), рођен у доба највеће славе српске државе, Душановог царства.
- Краљ Вукашин владао је као сувладар цара Стефана Уроша V, на територији дела данашње Македоније и Косова и Метохије

# МАРКО КРАЉЕВИЋ У ИСТОРИЈИ

## 1370. ГОДИНЕ

---

- **Марко је** крунисан титулом „младог краља“ што је подразумевало могућност да наследи Уроша на српском престолу, уколико цар не буде имао мушких наследника.

## МАРИЧКА БИТКА

- Историјски преокрет у животу „младог краља“ настао је након битке код реке Марице, 26. септембра 1371. године - у великој борби Турци су сурово поразили српску војску, а животе су изгубили краљ Вукашин и његов брат деспот Јован Угљеша Мрњавчевић.

Погледати линк доле

<https://www.youtube.com/watch?v=FhN1xkUmAcA>

# МАРКО КРАЉЕВИЋ У ИСТОРИЈИ

- После Маричке битке, Марко Мрњавчевић је и формално, уместо свог оца, постао сувладар цара Стефана Уроша V до цареве смрти (2. децембра 1371. године), а после тога и једини законити владар.
- Српски великаши нису благонаклоно гледали на преузимање свеукупне власти од стране „младог краља“, нити су желели да га признају за врховног господара. Оставши без значајног дела војске која је изгинула у борби са Турцима, почео је да губи делове територија (градови – Призрен, Скопље, Пећ, Приштина, Охрид). Марко није имао избора и постао је турски (султанов) вазал. Господарио је територијом на којој је највећи град био Прилеп, а власт је, суштински, делио са мајком и средњим братом Андријашом.

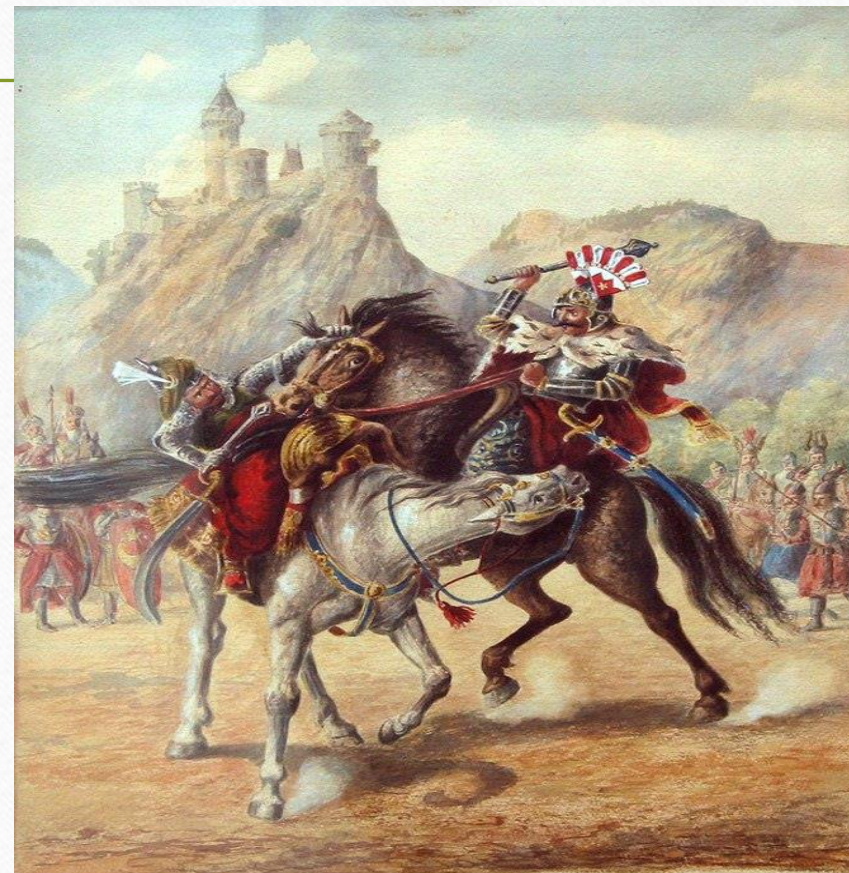
- Коњ Марка Краљевића због ког су сви светски легендарни славни коњи само обична ждребад.

Према легенди Марко је променио много коња пре Шарца, ниједан му није био довољно добар, јер је њега могао да носи само крупан и јак коњ, обучен и довољно способан да може да се носи са непријатељима.

Сусрет са Шарцем се догодио, на путу за град Костур (данашња Грчка), где је Марко срео неке кириције и од њих купио шарено, губаво ждребе. Помислио је да би од њега могао бити добар коњ, ухватио га је за реп да га заврти око себе, како је раније испробавао и друге коње, али се ждребе није померило са места.

Марко га је излечио, научио да пије вино, те је Шарца израстао у великог и лепог коња натприродних моћи. Имао је невидљива крила, која је користио само у безизлазним ситуацијама, у борби са вилама и змајевима.”

## Шарца



# МАРКО КРАЉЕВИЋ У НАРОДНОЈ КЊИЖЕВНОСТИ

---

- Марко Краљевић је оставио дубок траг у српској средњевековној епској поезији
- Он је убедљиво најпеванији лик и главни јунак не само доба у коме је живео – мит о његовим чудотворстима сместио га је у легенду код виле Равијојле, као и његовог омиљеног Шарца и обавезни буздован (топуз) од 66 ока.
- Опеван је и у прози и у поезији, не само Срба, већ и Бугара, Македонаца, Хрвата, Словенаца, Црногораца.
- Нарочито су распрострањене бугарске приповетке о Краљу Марку, борцу за слободу коме су виле пророчице дале надљудску снагу.

# МАРКО КРАЉЕВИЋ У КЊИЖЕВНОСТИ

---

- Опеван је као јунак, заштитник слабих и немоћних, правдољубив и милосрдан, митски оснажен до висина античких јунака.
- У простору хрватских земаља, најстарији запис о Краљевићу Марку је дело песника Петра Хекторовића, аутора песме о њему и његовом брату Андријашу.
- Хрватски књижевник Петар Прерадовић написао је драму „Краљевић Марко“, српски књижевник сатиричар Радоје Домановић приповетку „Краљевић Марко по други пут међу Србима“, а помиње га и Иво Андрић у култном роману „На Дрини ћуприја“.



# МАРКО КРАЉЕВИЋ У НАРОДНОЈ КЊИЖЕВНОСТИ

---

- Најпознатије народне епске песме испеване о Краљевићу Марку су:
- „Марко Краљевић и Муса Кесеџија“,
- „Орање Марка Краљевића“,
- „Марко Краљевић укида свадбарину“,
- „Урош и Мрњавчевићи“
- „Смрт Марка Краљевића.

# Марко Краљевић и Муса Кесеџија

---

- У народној епској песми Марко Краљевић и Муса Кесеџија народни певач приказује како хиљаде Турака, читава турска царевина нису могли оно што је могао сам Марко Краљевић.
- Марко Краљевић спасава турског цара од одметника и бунтовника Мусе Кесеџије који угрожава царство. А на крају песме та његова надмоћност је још снажније изражена царевим страхом од мртве Мусине главе и Марковим подсмехом.

# Марко Краљевић и Муса Кесеџија



Извор фотографије: Владислав Тителбах (1900) - Муса Кесеџија и Марко Краљевић

# Више о Марку Краљевићу

---

Српски јунаци средњег века: Марко Краљевић, први део - линк доле

- [https://www.youtube.com/watch?v=iE\\_8RTu1LK8](https://www.youtube.com/watch?v=iE_8RTu1LK8)

Српски јунаци средњег века: Марко Краљевић, други део - линк доле

- <https://www.youtube.com/watch?v=Orcz2i4S2eU>

Књига Марка Алексића:

МАРКО КРАЉЕВИЋ – Човек који је постао легенда

